

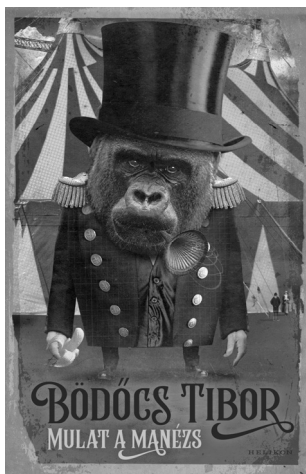
FAZEKAS SÁNDOR

Keleten a helyzet változatlan

BÖDŐCS TIBOR: MULAT A MANÉZS

A szerző harmadik kötete – második regénye – mintha csak Parti Nagy Lajos köpönyegéből bújt volna elő: azt a hatást vizsgálja, amelyet az elnyomás tesz a nyelvre: hogyan deformálja, roncsolja és torzítja el a maga képére, mint a *Hősöm tere* című kötetben, de a lehetséges párhuzamokról még lesz szó. A *Mulat a manézs* egy nagyszabású vízió egykori és mai diktátorokra megszólalásig, sőt az után is erősen emlékeztető cirkuszigazgatóról, Luigi Kingről. A beszélő nevek hosszabb elemzést érdemelnének; itt csak a nyilvánvaló összefüggésre szeretnék utalni, ami az olasz maffiafőnökök, a királyi pozíció, illetve King Kong és a főhős között van; a címlap illusztrációja is gorillaként ábrázolja Luigit. A kötet szócunamival, nyelvi tobzódással árasztja el olvasóját, miközben szembeesíti a jelen abszurditásával. Halmozza a jelzőket, kifejezéseket, hogy megmutassa az egész Hettikániát keményen, vastagon elárasztó giccscunami univerzális, mindenütt jelenlévő jellegét (vö. Illyés Gyula: *Egy mondat a zsarnokságról*).

Helikon Kiadó
Budapest, 2021
212 oldal, 3999 forint

A Trump-jelenség is nyomot hagyott a könyvön, ahogyan a Putyin-jelenség is: Luigi kicsit Nagy Testvér, kicsit Napóla Jos elvtárs, kicsit pedig Übü papa, de mindezek mellett ízig-vérig korunk hőse.

Parti Nagyon kívül persze számos forrása lehet az elmefuttatásnak: hogy egy nála vagy Orwellnél néhány fokkal kevésbé nyilvánvaló alkotót idézzünk, Sebeők János *Hisztériumjátéka* például hasonló témájú alkotás.

Szép és költői részlet a könyvből az elmélkedés: vajon milyen lenne Magyarország, ha még mindig lenne tengere? Itt mintha egy komolyabb kísérlet körvonalai is felsejlenének; tudom, hogy furcsa elvárás az egyik vezető stand-upos felé, de szeretném, ha picit komolyabb színeket is mutatna magából az alkotó – ahogyan például a második könyv, az első regény, a *Meg se kínáltak* esetében. Merthogy amikor ebben a könyvben túllép a giccsparádé minuciózus alapos-

ságú érzékeltetésén, akkor látszik, mi történik, ha éppen nem mulattatni akar; ez a rövid írás is javarészt ezekből a világló részletekből táplálkozik. (A *Meg se kínáltak* esetében a komolyabb dimenziót a színházi előadásban kapta a szöveg, az viszont vitathatatlan, hogy Bödőcsnek volt mersze tragikusra venni a könyv végét – hát hiszen az életrajzok, a mégoly viccesek is, ha végigírják őket, halállal végződnek. Pintér Béla társulatának tagja, Enyedi Éva dramaturgi munkája és Thuróczy Szabolcs ezúttal is meggyőző játéka sokat hozott a szöveghez – ráadásul Bödőcs is átírta a darabot, és így tényleg sokkal komolyabb árnyalatok is megjelentek benne. Éppen hogy nem elkenni, hanem kiemelni és elmélyíteni törekedtek az alkotók a tragikumot, és ez remekül sikerült.)

A *Mulat a manézs* valahogyan szükségszerűen mozdul el a giccs irányába, hiszen a könyvben ábrázolt valóság hamis, jóság és erények híján való. Groteszk, karikatúraserű – de egy percig nem kétséges, hogy a mai magyar valóságból táplálkozik.

A könyv egyik szép részletében – a gájl giccsábrázolás mellett több ilyen is akad – felmerül a trianoni veszteség allegóriája: a területek elvesztését a fantomfájdalmon keresztül meséli el, mégpedig úgy, hogy szokatlan módon a tengerek elvesztésének lehetséges következményeit beszéli el. Mennyivel lett kevesebb a magyar, hogy elveszítette tengereit (amely, megjegyzem, sosem volt az övé: az Adriai-tenger a horvátoké, a Fekete-tenger pedig a moldvaiaké; az Északi-tengerig nem jutottunk el).

Fontos színpoltja a könyvnek a kommunikációs stratégiák leírása: megoldja, hogy halljuk véleményét azzal kapcsolatban, ami megy, de mégse tudhatjuk, egészen pontosan mit is gondol. A Salvini-jelentést idéző kis rövid részletek helyenként igen találóan fogalmazzák meg a mai magyar közeg néhány problémáját, például az igazság felaprózódását.

A könyv utolsó mondata tetszett a könyvbe foglalt sok ötlet közül egyértelműen a legjobban. Itt a slusszpoén után kijózanító hatású, nézetem szerint nagy szükség volt erre a tagmondatra. „Kik hajlamosak azt hinni, hogy most majd megváltoznak az emberek, most majd azt hiszik, hogy most majd megváltoznak az emberek...” A könyv egésze olyan benyomást kelthetett, mintha ezt az egészet egyetlen ember – a Gazda – nyakába akarná varrni. Nos, ez az utolsó tagmondat az én olvasatomban körülbelül azt jelenti, hogy az egyik demagóg népvezér regnálása után jön a másik. Nem lesz jobb, mert nem lehet jobb: nem tudunk kibújni a bőrünkől. Sikerült egy kissé nyugtalanító befejezést produkálni – már annak, aki ebbe belegondol.

Tótt Endre: Warum male ich, 1982 (akril, papír 104×111 cm)